

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 5/2009 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 20 § i inkomstskattelagen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 5 februari 2009 en proposition med förslag till lag om ändring av 20 § i inkomstskattelagen (RP 220/2008 rd) till finansutskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har grundlagsutskottet lämnat utlåtande i ärendet. Utlåtandet (GrUU 1/2009 rd) återges efter betänkandet.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets skattedelegation.

Sakkunniga

Skattedelegationen har hört

- konsultativ tjänsteman Jari Salokoski, finansministeriet
- verkställande direktör Esa Tommila och ekonomidirektör Heikki Anttila, Ekokem Oy Ab
- verkställande direktör, CGR Harri Pärssinen, Ernst & Young Oy, även som representant för Ekokem Oy Ab.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att inkomstskattelagen ändras så att inkomstskattefriheten för Ekokem Oy Ab slopas. Dessutom föreslås bestämmelser om hur den i beskattningen oavskrivna anskaffningsutgiften för bolagets anläggningstillgångar

ska fastställas när bolaget blir inkomstskatteskyldigt.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt. Den tillämpas första gången vid beskattningen för skatteåret 2008.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Utskottet tillstyrker propositionen med ändringar i ikraftträdandebestämmelsen.

Syftet med propositionen är att slopa inkomstskattefriheten för det specialbolag som 1979 grundades för behandling av farligt avfall, numera Ekokem Oy Ab, och retroaktivt införa inkomstskatteplikt för bolaget från början av 2008. Anledningen till detta är att bolagets konkurrensläge har förändrats och att man i bolagsordningen slopade alla formuleringar med hänvisning till allmännyttighet 2007. Genom ändringen blev det möjligt för bolaget att bl.a. dela ut vinst, vilket det gjorde redan 2007.

I propositionen ingår två principiellt viktiga frågor: retroaktiv skatteplikt och bestämmande av avskrivningsgrunden när skatteplikten inträder. I övrigt är propositionen oproblematisk, och bolaget har självt aktivt arbetat för ändringen. Utskottet tar följaktligen upp bara de två nämnda frågorna.

Grundlagsutskottets utlåtande

Grundlagsutskottets konklusion är att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Men det anser att lagförslaget har konstitutionellt relevans i och med att Ekokem Oy Ab föreslås bli skyldigt att betala skatt retroaktivt.

Utskottet påpekar att grundlagen inte innehåller något generellt förbud mot retroaktiv skattelagstiftning. Däremot kan man utifrån allmänna rättsprinciper, såsom kraven på förutsebarhet och skälighet, formulera en utgångspunkt att skattelagstiftning med retroaktiv verkan ska undvikas. Oavsett detta kan enskilda fall vara förenade med sådana särdrag att det inte är direkt konstitutionsstridigt att anta retroaktiv skattelagstiftning.

Den aktuella propositionen är enligt utlåtandet förenat med ett flera sådana särdrag. För det första har bolaget självt aktivt arbetat för att avskaffa skattefriheten och vidtagit förberedande åtgärder bl.a. genom att ändra bolagsordningen. För det andra har flera nya företag etablerat sig inom samma bransch efter att bolaget grunda-

des. Därmed har det skett en väsentlig förändring av den samhälleliga acceptabilitet som ursprungligen var kopplad till verksamhetens allmännyttiga karaktär.

Sammanfattningsvis anser utskottet att det inte finns några konstitutionella hinder för att retroaktivt slopa bolagets befrielse från inkomstskatt.

Finansutskottets ståndpunkt

Finansutskottet tillstyrker propositionen när det gäller att stryka bolaget från förteckningen i inkomstskattelagens 20 § över samfund som är befriade från inkomstskatt och påföra bolaget skatteplikt från den 1 januari 2008.

Däremot anser utskottet inte det motiverat med de begränsningar i ikraftträdandebestämmelsen som gäller vad som i beskattningen ska betraktas som avskrivningar på bolagets anläggningstillgångar och utgifter med lång verkningstid. Tanken är att som anskaffningsutgift för dessa tillgångsposter ska tas bokföringsvärdet enligt bokslutet för den redovisningsperiod som avslutades den 31 december 2007 med den justeringen att avskrivningarna för 2007 beaktas kalkylmässigt i enlighet med skattelagstiftningen. Värdet på övriga tillgångar ska enligt propositionen vara bokföringsvärdena enligt bokslutet för 2007.

Bakom begränsningarna ligger den allmänna beskattningsprincipen att utgifter som hänför sig till skattefri inkomst — i detta fall skattefri period — inte är avdragsgilla i beskattningen. Detta gäller även avskrivningar på anläggningstillgångar och andra utgifter med lång verkningstid. Eftersom det i praktiken är svårt att bena ut vilka delar av avskrivningarna som gäller skattefri inkomst har regeringen i propositionen stannat för ett slags kompromiss.

Som argument för begränsningarna har framförts bl.a. att kriterierna för företagets skattefrihet kan anses ha upphört redan 2007. Hänvisningar har också gjorts till lösningar i tonnage-skattelagen (476/2002) och propositionen med förslag till lag om skattelättnad för vissa aktie-

bolag som hyr ut bostäder (RP 177/2008 rd). Dessutom är en alltför stor avskrivningsgrund problematisk med hänsyn till bestämmelserna om statligt stöd och konkurrensneutraliteten generellt.

Utskottet menar att Ekokem Oy Ab:s status och frågan om avskrivningsgrund inte bör behandlas så onyanserat som regeringen gjort i propositionen. Man måste komma ihåg att bolagets skattefrihet bygger på allmännyttig verksamhet i motsats till fallet i tonnageskattelagen och propositionen om beskattningen av fastighetsfonder. Bolagen har alltså i princip inte samma möjligheter att bedriva vinstdrivande affärsverksamhet.

I tonnageskattelagen och propositionen om beskattning av fastighetsfonder finns dessutom från första början inbyggt möjligheten för företaget att återgå till skattepliktig verksamhet utslutande av egen vilja. Men så har det inte varit för Ekokem Oy Ab. När bolagets verksamhet i tiden befriades från skatt genom lag, fanns det ingenting som talade för att företaget skulle avstå från sin allmännyttiga verksamhet och därför saknade lagstiftningen denna framförhållning.

Ekokem Oy Ab:s skattestatus förändras med andra ord i en situation som det inte finns några generella eller företagsspecifika bestämmelser för. Bolaget har genom lag befriats från skatt och förhållandet har fått fortsätta trots förändringar i företagets handlingsramar. Ingenting hände 2001 då bolaget omstrukturerades genom att en del av verksamheten överfördes på dotterbolag som beskattas normalt.

Sammantaget anser utskottet att situationen är så tillvida exceptionell att den kan lösas som en individuell och separat fråga.

Eftersom det saknas bestämmelser om avskrivningsgrunden och då det med hänsyn till bolagets allmännyttiga verksamheten inte heller

finns någon anledning att helt eller delvis rekonstruera den utifrån skattemässiga avskrivningar, kan som avskrivningsgrund betraktas värdena i 2007 års bokslut.

I sin bedömning har utskottet också vägt in att bolaget och dess dotterbolag ända sedan 1990 har tillämpat enhetliga avskrivningsprinciper, och att avskrivningarna gjorts enligt dem även i 2007 års bokslut.

Utskottet föreslår alltså att begränsningarna för avskrivningar 2007 stryks i 4 mom. i ikraftträdandebestämmelsen. Samtidigt kan 3 mom. strykas som obehövligt.

Förslag till beslut

Utskottet föreslår

att lagförslaget godkänns utan ändringar men ikraftträdandebestämmelsen med följande ändringar:

Utskottets ändringsförslag

(1 och 2 mom. som i RP)

(3 mom. *utesl.*)

Som det i beskattningen oavskrivna beloppet av sådana utgifter med lång verkningstid som avses i 24 § i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (360/1968) och av utgifter för anskaffning av anläggningstillgångar som avses i III avdelningen 3 kap. i den lagen och som Ekokem Oy Ab hade i början av skatteåret 2008 och som värdet av andra tillgångar i beskattningen betraktas bokföringsvärdet av tillgångarna enligt det bokslut som upprättats för den redovisningsperiod som avslutades den 31 december 2007 (*utesl.*).

FiUB 5/2009 rd — RP 220/2008 rd

Helsingfors den 17 april 2009

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Hannes Manninen /cent
vordf. Kari Rajamäki /sd
medl. Pertti Hemmilä /saml
Esko Kiviranta /cent
Jari Koskinen /saml (delvis)
Mikko Kuoppa /vänst
Tuija Nurmi /saml
Markku Rossi /cent (delvis)
Matti Saarinen /sd
Minna Sirnö /vänst
Jutta Urpilainen /sd (delvis)
Pia Viitanen /sd

ers. Esko Ahonen /cent (delvis)
Leena Harkimo /saml
Inkeri Kerola /cent
Katri Komi /cent
Lauri Kähkönen /sd (delvis)
Reijo Paaajanen /saml (delvis)
Heli Paasio /sd
Aila Paloniemi /cent
Antti Rantakangas /cent (delvis)
Eero Reijonen /cent (delvis)
Ulla-Maj Wideroos /sv.

Sekreterare i delegationen var

utskottsråd Maarit Pekkanen.